

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yazı Farkındalığı Becerilerine İlişkin Görüş ve Uygulamaları *

Opinions and Practices of Pre-School Teachers on Print Awareness Skills

¹Hilal Karoğlu

¹Sorumlu Yazar, Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, hkaroglu@bayburt.edu.tr, (https://orcid.org/0000-0001-7969-0363)

Geliş Tarihi: 30.04.2024

Kabul Tarihi: 20.09.2024

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların yazı farkındalığı ile ilgili bilgilerini ve uygulamalarını incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 36 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Veriler içerik analizi ve betimsel analiz yapılarak analiz edilmiştir. Öğretmenlerin görüşlerine göre çocukların yazı farkındalığını geliştiren beceri ve/veya davranışlar arasında çoğunluk bakımından ilk üç sırada kalem tutma, dikkat, makas tutma/kullanma/kesme yer almıştır. Çocukların yazı farkındalığını geliştirebilecek materyallerde ilk iki sırada kitapların ve görsel materyallerin yer aldığı görülmüştür. Öğretmenlerin ilk karşılaşmalarda yaptıkları yazı farkındalık çalışmaları ise yaka kartı hazırlama, fonolojik çalışmalar yapma, kitap okuma, dolaplara, eşyalara çocukların isimlerini yazma şeklindeki çalışmalardır. İsim farkındalığı ile ilgili etkinlikler, fonoloji ile ilgili etkinlikler, kitap okuma sınıf içi yapılan etkinliklerin çoğunluğunu oluşturmuş, genel görüş olarak sınıf dışında yazı farkındalığına yönelik etkinlik yapılmadığını ifade ettikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin genel görüşlerine göre eğitim ortamında yazı farkındalığına yönelik özel bir düzenleme yapılmadığı, etkinlikler uygulandıktan sonra ortamdan kaldırıldığı belirlenmiştir. Gözlemin, soru sormanın, tekrar çalışmaların değerlendirmede yapılan çalışmalardan bazıları arasında yer aldığı; değerlendirme sonucunda öğretmenlerin çoğunlukla aile desteğiyle çalışmaların yapıldığı/yaptırıldığını ifade ettikleri görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Erken okuryazarlık, yazı farkındalığı, okul öncesi dönem, öğretmen.

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the knowledge and practices of preschool teachers on print awareness of children. The study group of this research consisted of 36 preschool teachers. Data of this study was collected through a semi-structured interview form prepared by the researcher. Data were analyzed with content analysis and descriptive analysis. According to teachers' opinions, among the skills and/or behaviors that improve children's print awareness, majority in top three are holding pencil, paying attention, holding/using/cutting scissors. It has been observed that books and visual materials are in the first two rank in terms of materials that can develop children's print awareness. In terms of practice that teachers did in their first encounters with children, preparing name badges, doing phonological studies, reading books and writing children's names on cabinets, things were top four rankings for the majority. Practices related to name awareness, phonology awareness and reading books constituted the majority of in class, it was determined that they stated that as a general opinion there were no practices for print awareness outside the

* Bu çalışma 9. Uluslararası Bilim Kültür ve Spor Kongresi'nde özet bildiri olarak sunulmuştur.

classroom. According to the general opinions of the teachers it was determined that no special arrangements were made in educational environment and the practices were removed after they were implemented. Observation, asking questions and repetition practices are among some of the practices carried out in evaluation; as a result of the evaluation it was revealed that teachers mostly stated that the practices were done/made to be done with the support of the family.

Keywords: Early literacy, print awareness, early childhood, teacher.

GİRİŞ

Okuryazarlık gelişimi çocuklar okula başlamadan önce başlar ve bu gelişim erken çocukluk eğitimi sınıfında hızlanabilir (Crim vd., 2008). Fonolojik farkındalık, yazı farkındalığı ve sözlü dil gelişimi okumanın kazanılmasında çok önemli rol oynayan ve kendiliğinden oluşan okuryazarlıkla ilişkili üç alandır (Pullen & Justice, 2003). Yazı farkındalığını içeren erken okuryazarlık gelecekteki okuma başarısında önemlidir (Taylor, 2022).

Yazılı dilin kurallarını, yapısını, görevlerini kavrama yetisi yazı farkındalığı olarak ifade edilir. Bu yeti, aynı zamanda çocuğa okuma yazma etkinliklerinde kolaylık sağlar (Baştuğ & Hiğde, 2021). Yazı farkındalığının üç yönü dikkat çeker. Bunlar yazı kavramları, çevresel yazı tanıma ve alfabe bilgisidir (Pullen & Justice, 2003). Şimşek Çetin (2015)'e göre ise yazı farkındalığı; yazı biçimleri bilgisi, yazı kavramları ve kitap kavramları ile ilgili bilgi ve beceriyi ifade eder. Yazı biçimleri bilgisi, yazı birimleri arasında ayırım yapmayı; yazı kavram bilgisinin düzenlenmesini ifade ederken kitap kavramları bilgisi bir kitabın nasıl oluşturulduğunun ve hangi işleve sahip olduğunun anlaşılmasını belirtir.

Yazı farkındalığının gelişimi erken yaşlarda başlar. Günlük yaşamla çoğunlukla iç içe olduğundan bu gelişme çoğu zaman göz ardı edilebiliyor (Glover, 1990). Bir ileti oluşturmak için kâğıda ilk işaret koyma girişimi, harflerin veya kelimelerin tanınmasından çok daha önce başlar. İlk önce çocuklar basitçe işaretler yapabilmeyen bir anlam oluşturabileceğini anlarlar (Rohde, 2015). Üç yaş civarında olan çocuklar çevresel yazıları bağlam içinde tanımaya başlar (Av & Prema, 2018). Beş yaşına gelen bir çocuk arkadaşlarına not yazıyormuş gibi yapabilir, çevredeki birkaç işareti okuyabilir, alfabedeki bazı harfleri bilebilir. Bu başarılar ise çocuğun geliştiğinin göstergesidir (McGinty vd., 2006). Anaokuluna yeni başlayan çocuğun yazı farkındalığında başarının göstergesi olan ve genelde gözlemlenen davranışlar bulunur. Alfabeyi söyleme, alfabedeki birkaç harfi isimlendirme, çevredeki işaretler ve bloklardaki harfleri tanımlama, büyük ve küçük harfleri ayırt etme, imza atma, kelimeler arasından kendi ismini seçme, hikâye kitapları yada kendi yazdıklarını okuyormuş gibi yapma, yazı ve yazıya yönelik terim kullanma, kelimenin ilk harfini belirleme, iki kelime arasındaki boşluğu tanıma, yazıyı soldan sağa takip etme ve çevredeki kelimelere ilgi gösterme bu davranışlar arasında yer alır (Papadopoulos & Bourogianni, 2024).

Yazı farkındalığının kazanılmasında yetişkin desteği çok önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü yetişkinler hem çocuklara zengin uyarıcı bir çevre sunan ve hem de model olan kişilerdir (Bayraktar, 2018). Yetişkinler çocuğa, “kitabı tutmama ve sayfaları çevirmeme yardım et” dediğinde çocuğa kitap kullanmanın temel kuralları ile soldan sağa, yukarıdan aşağıya yazının yönelimi olduğunu öğretirler (Roskos vd., 2003). Hikaye kitapları çocukların yazıya diğer okuryazarlık kurallarına ilişkin farkındalığını teşvik etmede zengin içerik sağlar (Justice & Kaderavek, 2002). Kural ve Şimşek (2022) resimli çocuk kitaplarında dikkati yazıya çeken özellikleri; etiketler, çevresel yazı, konuşmanın gösterimi, sesin gösterimi, harfin gösterimi, yazı biçimi değişikliği ve özel yazı tipinin kullanımı açısından incelemişlerdir ve çalışma sonucunda resimli çocuk kitaplarının görsel ve metinsel özellikleri açısından yazı farkındalığını destekleyebileceği sonucuna ulaşmışlardır.

Öğretmenlerin niteliği eğitimin kalitesi bakımından öne çıkar (Dağlıoğlu, 2010). Erken çocukluk öğretmenlerinin mesleki gelişim faaliyetleri aracılığıyla okuryazarlık ortamları

oluşturma, çocukların yazıları anlama ve kullanma çabalarını destekleme konusunda istekli olmaları ise oldukça önemlidir (Clark & Kragler, 2005). Yapılan bir çalışmaya bakıldığında; öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında uygulamada sınırlı kaldıkları ve hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları ayrıca okuma yazmaya hazırlık çalışmaları konusunda desteğe ihtiyaç duydukları görülmüştür (Karadağ vd., 2023). Başka bir çalışmada Gökkaya ve Duman (2023) öğretmenlerin büyük çoğunluğunun güne başlama zamanında erken okuryazarlık becerilerini desteklemeye yönelik etkinlik gerçekleştirmedikleri sonucuna ulaşmışlardır. Okul öncesi öğretmenlerin ses çalışmalarıyla ilgili sınırlı bilgiye sahip oldukları ve yazı farkındalığıyla ilgili görüş bildirmedikleri görülmüştür (Akbaba Altun vd., 2014). Bir erken okuryazarlık becerisi olan yazı farkındalığına dair öğretmenlerin bilgilerinin artması ve öğretmenlerin etkinliklerde çeşitlilik sunmalarıyla çocukların okuryazarlık becerilerinin de gelişeceği unutulmamalıdır. Bu nedenle bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerin erken okuryazarlık becerilerinden biri olan yazı farkındalığına dair bilgilerini ve uygulamalarını onların görüşleri doğrultusunda incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Okul öncesi öğretmenlerinin yazı farkındalığına dair bilgileri nelerdir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin yazı farkındalığına dair uygulamaları nelerdir?

YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel bir çalışmadır ve okul öncesi öğretmenlerin yazı farkındalık hakkında görüşlerini ve uygulamalarını ortaya koymak amacıyla olgubilim deseninde planlanmıştır. “*Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir*” (Yıldırım & Şimşek, 2013, s.78). Verilerin toplanmasında görüşme tekniğine yer verilmiş, katılımcılarla bire bir görüşme yapılarak veriler toplanmıştır. Görüşme yapma insanların tutumlarına, değerlerine ve ne yapmayı düşündüklerine dair bilgi sağlayabilir (Fraenkel vd., 2015).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Bayburt ilinde MEB’e bağlı eğitim kurumlarında görev yapmakta olan ve çalışmaya katılmada gönüllü olan, kolay ulaşılabilir örnekleme ile belirlenen 36 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Çalışma grubuna ait özellikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Çalışma Grubuna Ait Özellikler

Çalıştığı kurum türü	f	%
Anaokulu	25	69.44
Anasınıfı	11	30.56
Bulunulan yerleşim	f	%
İl merkezi	29	80.56
İlçe merkezi	4	11.11
Köy	3	8.33
Mesleki yıl	f	%
1-5	20	55.56
6-10	9	25
11 ve üstü	7	19.44
Yaş	f	%
24-29	22	61.11
30-35	9	25
36 ve üzeri	5	13.89

Çalışma grubunun özelliklerine bakıldığında; öğretmenlerin 25 (%69,44)'inin anaokulunda görev yaptığı 11 (%30,56)'inin ise anasınıfında görev yaptığı Tablo 1'de görülmektedir. Öğretmenlerin çoğunluğunun 29 (% 80,56)'unun il merkezinde görev yaptığı, 4 (% 11,11)'ünün ilçe merkezinde, 3 (% 8,33)'ünün köyde görev yaptığı anlaşılmaktadır. Mesleki yıl açısından bakıldığında öğretmenlerin çoğunluğunun mesleki yılının 1-5 yıl aralığında (%55,56) olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin büyük bir kısmının 22 (%61,11)'sinin 24-29 yaş aralığında, 9 (%25)'unun 30-35 yaş aralığında, 5 (%13,89)'inin 36 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, araştırmacının yüz yüze gerçekleştirdiği görüşmelerle toplanmıştır. Her bir katılımcı ile yapılan görüşme ortalama 20-30 dakika kadar sürmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu kullanılmıştır. Formun özellikleri aşağıda açıklanmıştır.

Çocukların Yazı Farkındalığına Dair Öğretmen Görüşme Formu. Bu form iki bölümden oluşan yarı yapılandırılmış bir form niteliğindedir. Formun birinci bölümünde okul öncesi öğretmenlerin kişisel bilgileri yer almaktadır. Bu bilgiler; mesleki yıl, yaş, mezun olunan üniversite, çalıştığı kurum türü, bulunulan yerleşim yeri, çalışılan yaş grubu ve sınıf mevcudu sayısını içermektedir. Formun ikinci bölümünde ise çocukların yazı farkındalığına dair öğretmenlerin bilgileri ve yaptıkları uygulamaları betimlemeye yönelik sorulara yer verilmiştir. Görüşme formunun ikinci bölümünün ilk başlığında (okul öncesi öğretmenlerin yazı farkındalığına ilişkin bilgileri) beş soruya yer verilmişken ikinci bölümünün ikinci başlığında (okul öncesi öğretmenlerinin yazı farkındalığına ilişkin uygulamaları) altı soruya yer verilmiştir. Hazırlanan form uzman görüşlerine (2'si okul öncesi eğitiminde, 1'i sınıf eğitiminde görev yapan akademisyen) sunularak maddelerin yazı farkındalığına ilişkin bilgi ve uygulamaları kapsayıp kapsamadığı ve ifadelerin uygunluğu bakımından görüş alınmıştır. Alınan görüşlerle son şekli verilen görüşme formu uygulanmıştır.

2.4. Veri Analizi

Veriler içerik analizi ve betimsel analiz yapılarak çözümlenmiştir. İçerik analizinin avantajlarından biri görüşme ve gözlem verilerinin analiz edilmesinde kullanışlı olmasıdır (Fraenkel vd., 2015). Betimsel analizde önceden belirlenen temalara göre veriler özetlenip yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Veriler, araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenmiştir. Katılımcıların her biri için numaralandırma yapılmış K1-K36 arası olacak şekilde bütün katılımcılar numaralandırılmıştır. Araştırmacı tarafından görüşme formu ile elde edilen veriler düzenlenip okunmuştur. Ardından kodlar belirlenmiştir. Kodların hangi kategoriler altında birleşeceği ve kodların uygunluğu üç farklı uzman tarafından yapılan çalışmalarla belirlenmiştir. Miles ve Huberman (1994)'in güvenilirlik=görüş birliği/(görüş birliği+görüş ayrılığı)x100 formülünden yararlanılmıştır. Uzman görüşlerine göre kodların temalara uygunluğuna ilişkin uyum yüzdeleri %80-%97 arasında yer almıştır. Yapılan düzenlemelerle birlikte elde edilen veriler sunulmuş, bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

BULGULAR

Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerine on bir soru yöneltilmiştir. Bu sorularda öğretmenlerin yazı farkındalığına dair bilgi ve uygulamalarına yer verilmiştir.

3.1. Okul öncesi öğretmenlerin okul öncesi dönem çocuklarda yazı farkındalığına ilişkin bilgilerine yönelik bulgular

Öğretmenlerin; yazı farkındalığı ne demektir sorusuna verdikleri cevaplar analiz edildiğinde beş ana kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler; “yazı ve/veya harf”, “ses (fonoloji) farkındalığı”, “isim farkındalığı”, “kitaplar ve kitapların özellikleri” ile ilişkili ifadeler ve “diğer” kategorileridir. Bu kategorilere ilişkin örnek ifadelerde; K23 kodlu katılımcı “*Yazının işlevinin farkına varması, çevresindeki yazıları fark etmesi onların ne anlama geleceği konusunda fikrinin olması gibi*” biçiminde, K1 kodlu katılımcı ise “*Bence, çevresindeki yazıların farkına varması. Yazı başlangıç yönünü bilmesi...*” şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Yazı farkındalığını ses (fonolojik) çalışmalar olarak ifade eden katılımcılar da bulunmaktadır. Örneğin; K36 kodlu katılımcının “*Çocuklara yazıyı öğretmiyoruz sadece seslere farkındalık kazandırıyoruz. Sesleri öğrettim şu an harfleri kendileri çözdü.*” biçiminde tanımladığı görülmüştür. Yazı farkındalığını isim farkındalığı ile ilişkili olarak açıklayan K13 kodlu katılımcı “*Genelde çocukların dolaplarına isimlerini yazıyoruz. Burada fark ediyorlar. Bir de pandemide saldıyalarına, masalarına isimlerini yazmışık. İsim farkındalığı çok fazla olmuştu. Serbest zamanda kendi isimlerini yazıyorlardı.*” şeklinde ifadelerle yer vermiş, K33 kodlu başka bir katılımcı ise “*İsim farkındalığı olarak alıyoruz konuyu*” olarak belirttiği görülmüştür. Katılımcılardan bazılarının çocuklarda yazı farkındalığını kitaplar üzerinden açıklama yaparak tanımladıkları ifade edilebilir. K32 kodlu katılımcı “*...Kitapların başlıklarının farkına varılmasıdır*” şeklinde belirttiği başka bir katılımcı olan K25 ise “*Aslında çocukların kitap okurken oradaki yazılara dikkat etmesi. Bunların anlattığımız şeyi ifade ettiğini fark etmesi. Etrafındaki yazılara dikkat etmesi*” şeklinde ifade etmiştir. Diğer ifadeler kategorisinde yer verilen görüşlere örnek olarak K4 kodlu katılımcının “*Yazı farkındalığı ilk önce çocukları ilköğretime hazırlamak geliyor..*” K12 kodlu katılımcının “*Yazı yazma yok. Okuma-yazmaya hazırlık var. Çizgi çalışmaları yapıyoruz...*” K11 kodlu katılımcının ise “*Gördükleri sembollerin bir anlam ifade ettiğini bilmeleri*” biçimindeki ifadeleri verilebilir.

Okul öncesi öğretmenlerine yöneltilen soruların ikincisinde çocukların hangi beceri ve/veya davranışlarının yazı farkındalığını geliştirdiği sorulmuştur. Elde edilen analiz sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Yazı Farkındalığını Geliştirebilecek Beceri ve/veya Davranışları

İnce-motor	f	Harfle ilgili beceri/ davranış	f
Kalem tutabilme	15	Harf tanıma/fark etme	3
Makas kullanabilme/tutma/kesme	8	Harfleri tekrar etme	1
İyi/olumlu el-göz koordinasyonu	4	Harf kesip yapıştırma	1
Oyun hamuru kullanma	3	Sosyal ve iletişim	f
El kaslarını etkili kullanma	3	Arkadaşlarıyla iletişimin olması	1
Kitabı alma/doğru tutabilme	2	İletişim kurmak için yazıya yönelme	1
İyi/olumlu bilek hareketi	2	İyi/olumlu iletişim becerilerin olması	1
Çizim/resim yapabilme	2	Resmin yanına yazı yazdırma	1
İpe boncuk dizebilme	1	İyi/olumlu sosyal becerilerin olması	1
Kukla kullanma	1	Sosyal olarak aktif olması	1
Zihinsel süreç	f	Okula başlamadan önce de oyun oynuyor olması	1
Dikkatin olması	10	Sözel dil ile ilgili beceri/davranışlar	f
Algılamanın iyi olması	5	Görsel materyali/ögeyi okuma	5
Gözlem becerisi	3	Kendini iyi ifade edebilme	2
Hatırlayabilme/Akılda tutabilme	3	Uygun telaffuz edebilme	2
Düşünme/düşünce üretme	3	Sorulara cevap verme	1
Anlama becerisi	2	Gelişmiş sözcük dağarcığı	1
Yazıları ayırt edebilme/fark edebilme	2	Burada ne yazıyor diye sorma	1
Nesne/durum/olayın farkına varma	1	Fonolojik farkındalık	f
Öğrenmenin iyi olması	1	Ses bilme/fark etme	4
Farklı olanı bulabilme	1	Ses-nesne eşleştirme yapabilme	3
Yönerge oluşturabilme	1	Sesleri tekrar etme/taklit etme	2
Sayfayı doğru yöne çevirme	1	Fonolojik farkındalığa sahip olma durumu	1
Yazının anlamı olduğunu fark etme/bilme	1	Okuma farkındalığı ve dinleme	f
İsim farkındalığı	f	Dinleme becerisi	2
Kendi ismini tanıyabilme/söyleyebilme	5	Resim-yazı uyumuna bakma	1
İsmindeki harfleri sıralama	2	Kendi yazı ürünlerini oluşturma	1
İsmini/harfleri kopya ederek yazma	1	Hikaye tamamlayabilmesi	1
		Hikaye anlatımında okuyamadığını söyleme	1

Okul öncesi öğretmenlerin görüşlerine göre çocukların yazı farkındalıklarını geliştirebilecek beceri/davranışlar sekiz kategori altında toplanmaktadır. Bu kategoriler; "ince-motor", "zihinsel süreç", "isim farkındalığı", "sosyal ve iletişim", "fonolojik farkındalık", "sözel dil ile ilgili", "harfle ilgili" ve "okuma farkındalığı ve dinleme" şeklindedir. İnce motor kategorisinde on farklı kod, zihinsel süreç kategorisinde on üç farklı kod, isim farkındalığı ve harf kategorisinde üçer farklı kod, sosyal ve iletişim kategorisinde yedi farklı kod, sözel dille ilgili beceri/davranışlar kategorisinde altı farklı kod, fonolojik farkındalık kategorisinde dört farklı kod, okuma farkındalığı ve dinleme kategorisinde beş farklı kod yer almaktadır. Okul öncesi öğretmenlerin görüşlerine göre çocukların yazı farkındalığını geliştirebilecek beceri veya davranışlar arasında ilk üç sırada sırasıyla kalem tutma, dikkat, makas kullanma/tutma/kesme çalışmalarının yer aldığı Tablo 2'de görülmektedir. Örneğin K3 kodlu katılımcı "Kalem tutma becerisi, psikomotor alanda önemlidir. El kaslarının gelişmiş olması. Bilişsel olarak algının, dikkatin olması, görsel sembolleri tanıyıp olması" biçiminde ifadelerle yer vermiştir. Başka bir katılımcı ise K26 "Bilişsel alanda dinleyip anlama becerisi. Psikomotor alanda kitabı tutma şekli, sayfalarını doğru yöne doğru çeviriyor. Öğretmenim burada ne yazıyor? diye soran çocuklar var" biçiminde görüşünü belirtmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerine yöneltilen soruların üçüncüsünde çocukların yaşları açısından yazı farkındalık gelişiminin nasıl olduğu sorulmuş çocukların yaşlarına göre yazı farkındalık gelişimine ilişkin elde edilen analiz sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Okul Öncesi Dönem Çocukların Yaşlarına Göre Yazı Farkındalık Gelişimi

Yaş		Kodlar
3 yaş	Kas kullanımı	Psiko-motor beceri Kas gelişimi (parmak gelişimi daha geri) Kas gelişimi (kalem tutma becerisi geri) (2) Kas gelişimi (daha az dikkatle kesme) Kitap sayfalarını çevirme Alan boyama
	Harfle veya yazıyla ilgili ifadeler	Harf tanıma tam anlamıyla yok veya gelişme yok Söylenen harfi bulup seçme Harfe benzeterek gelişigüzel yazma Harfi hayvana dönüştürme Yazıda harf benzerliğinden harfi bulma Yazı farkındalığı az Çevresindeki yazıları fark etme Yazıyı fark etme Sembolleri okuyabilme Yazıya ilginin az olması
	Ses (fonoloji)	Aynı sesi bulma Başlangıç sesi bulma Sesle başlayan nesneyi bulma Kelimenin seslerden oluştuğunu anlamama
	Yazı gelişimi	Yazı gelişimi (küçük çizimler, karalama) Yuvarlak çizme Karalama yapma (3) Çizgi çalışması yapabilme (2) Beden, kol, bacak avrıntılarını verme
	İsim farkındalığı	İsmi tanıma (2) Burada benim adım mı yazıyor diye sorma İsmi ilk sesini tanıma
4 yaş	Harfle veya yazıyla ilgili ifadeler	Harf eşleştirme Harf bulma Yazıları fark edebilme (4) Resim-yazı ilişkilendirme (2) Yazıların anlam ifade ettiğini düşünme Reklamlara, afişlere dikkat etme Yazılı metne (kitaba) ilginin artması/ilgi duymama
	Ses (fonoloji)	Sesi fark etme Fonolojik farkındalığın olması
	Yazı gelişimi	Yazı gelişimi (resim yapmaya başlama) İnsan figürü, hayvan figürü var, çizilenler havada Bilinçli karalama
	İsim farkındalığı	İsmi tanıyabilme (3) Dikkate bağlı olarak isminin ilk sesini bilme Donanımsal olarak iyiyse adını yazabilme İsmi okuyabilme
5 yaş	Kas kullanımı	Kas gelişimi (kas daha gelişmiş) (2) Kas gelişimi (kas açısından hazır olma) Kalem tutuş çalışmaları yapma
	Harfle veya yazıyla ilgili ifadeler	Harf tanıyabilme Harfle başlayan nesne bulma Harf yazma çalışmaları yapma Harfleri kopyalama Harflere dikkat etme Harfin sesini söyleme (3) Yazıları fark etme Yazıların anlam taşıyabileceğini bilme Yazının olması Yazının anlamı olduğunu fark etme Çevredeki yazıların anlamını sorma Sembolleri tanıma Yazılı metinlerin kendine okunmasını isteme
	Ses (fonoloji)	Kelimenin isim ifade ettiğini anlama Kelimelerin harflerden oluştuğunu anlama Sesi fark etme Ses çalışmaları Ses-nesne eşleştirme yapma Ses-isim ilişki kurma
	Yazı gelişimi	Resimler, çizimler yapma Çizgi-yazı ayrımı fark etme
	İsim farkındalığı	İsmi kopya etme (2) İsimlerini yazabilme (8) İsim farkındalığı İsmi bilme/tanıma (4) İsmindeki harfleri gösterme İsmi doğru okuma ve yazma İsmindeki sesleri bilme İsmi ilk harfini bilme (2)

Okul öncesi öğretmenlerinden elde edilen görüşlere göre çocukların yaşlarına göre yazı farkındalıklarının gelişimi; “kas kullanımı”, “harfle veya yazıyla ilgili ifadeler”, “ses (fonoloji)”, “yazı gelişimi” ve “isim farkındalığı” olarak beş kategori altında toplanmaktadır.

Okul öncesi öğretmenlerinin genel görüşlerine bakıldığında çocukların yazı farkındalıklarının yaşlarına bağlı olarak farklılık gösterdiği ifade edilebilir. Yazı farkındalık gelişimi açısından 3 yaş grubu çocukların kas gelişiminin üst yaş gruplarına göre daha geride olduğu, karalama yaptıkları, çocukların yazıya ilgilerinin az olduğu, kendi isimlerini sormaları öğretmen görüşlerinin bazılarında yer almıştır. K31 kodlu katılımcı “3 yaş henüz karalama evresinde olduğu için yazının, yazının geldiği anlamın farkında değildir. 4 yaş farkındalık biraz daha artmıştır. Etrafındaki yazıları fark edebilirler. 5 yaş farkındalık yüksektir. Artık yazının, yazının bir anlamı olduğunun farkındadır” biçiminde ifade etmiştir. Yazıları fark edebilme, ismini tanıyabilme, resim-yazı ilişkisini kavrayabilme, yazılı metne ilginin artışı 4 yaş grubu çocukların yazı farkındalığı gelişimi açısından yer alan bazı durumlar arasındadır. K34 kodlu katılımcının “...4 yaşta yazının fark edilmesi ve resimlerle ilişkilendirmeye başlanması. Çizgi gibi görülen yazıların anlam ifade ettiğinin düşünmesi..” şeklindeki görüşü örnek verilebilir. 5 yaş grubu çocukların yazı farkındalığına ilişkin gelişimlerinden bazıları arasında ismini yazabilmenin, ismini bilmenin, ismini kopya edebilmenin, ismindeki harfleri göstermenin yer aldığı ortaya çıkmıştır. K10 kodlu katılımcı “3 yaşta mesela kelimelerin seslerden oluştuğunu anlamıyorlar. Kalem tutma becerisi olarak daha geri olabiliyor. 5 yaş grubu için kendi isminin ilk harfini bilebiliyor. Özellikle ünlü harfle başlayanlarda sıkıntı yaşanmıyor. Ama 3 yaşta gözlemleyemedim bu durumu.” biçiminde ifade etmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerine yöneltilen soruların dördüncüsünde çocukların yazı farkındalığını geliştirmede kullanılabilecek materyallerin neler olabileceği sorulmuş elde edilen analiz sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4*Okul Öncesi Dönem Çocukların Yazı Farkındalığını Geliştirmede Kullanılabilecek Materyaller*

Gerçek nesnelere/ modeller	f	Yazılı ve/veya basılı materyaller	f
Çeşitli kalemler	5	Kitap	17
Yap-boz/bul-tak	5	Çalışma kağıtları/internet çıktıları	5
Hamur	4	Trafik işaretleri/ tabela	3
Tahta	3	Afiş	2
Tuz	2	İsim panosu	2
Ritim araçları	2	Harfli oyuncak	2
Kum	2	Görsel kart	2
Sınıf içindeki nesnelere	2	Harf seti	1
Çubuk	2	Harf yazılı halı	1
Boncuk	1	Broşür	1
Taş	1	Yazılı bloklar	1
Makarna	1	Okuma kartları	1
Kil	1	Eşleştirme kartları	1
Bulgur	1	Resimli yazılar	1
Oyuncak	1	Dünya haritası	1
Fasulye	1	Ses kartları	1
Çekirdek	1	Harf kuklaları	1
Fındık	1	Elektronik/yazılım	f
Dokunsal malzemeler	1	Akıllı tahta	2
Kumaş	1	Video	2
Kağıt	1	Wordwall	1
Geometrik şekiller	1	Bilgisayar	1
Diğer materyaller	f	Televizyon	1
Görsel materyaller	10		
Öğretmen tarafından hazırlanan materyaller	3		
İşitsel materyaller	2		
Yapı-inşa materyalleri	1		
İnce kas becerilerine hitap eden materyaller	1		

Öğretmenlerden elde edilen görüşlere göre çocuklarda yazı farkındalığını geliştirmede kullanılabilecek materyallerin dört ana kategoride toplandığı görülmektedir. Bu kategoriler “gerçek nesnelere/modeller”, “yazılı ve/veya basılı materyaller”, “elektronik/yazılım” ve “diğer materyaller” olarak belirtilmiştir. Gerçek nesnelere/modeller kategorisinde en fazla kalemlerin ve yap-bozların yer aldığı anlaşılmaktadır. Elektronik/yazılım kategorisinde akıllı tahta, video, wordwall, bilgisayar ve televizyon materyallerinin yer aldığı görülmektedir. Yazılı ve/veya basılı materyaller kategorisinde kitapların en sık yer alan materyal olduğu görülmektedir. Diğer kategorisinde en sık yer verilen materyalin ise görsel materyaller olduğu ifade edilebilir.

Okul öncesi öğretmenlerine göre yazı farkındalığını geliştirmede kullanılabilecek ilk materyalin kitaplar olduğu Tablo 4’te görülmektedir. Çoğunluk açısından görsel materyaller, kalem, yap-boz/bul-tak, çalışma kağıtları/internet çıktıları, kitaplardan sonra yer alan dört materyal arasında bulunmaktadır. Bununla birlikte hamurlar, tabelalar, harf kuklaları, harf seti, ses kartları, broşür, afiş, görsel kartlar, dünya haritası, tahta, yazılı bloklar çocukların yazı farkındalığını geliştirmek için kullanılabilecek diğer bazı materyaller arasında yer almıştır. K11 kodlu katılımcı “...Kitabı okurken soldan sağa parmağımınla gösteriyorum....kütüphane haftasında kendileri kitap oluşturuyorlar. Ben de hikâyelerini yazıyorum. Afiş çalışmalarını e-twinning çalışmasında projelerin afişini birlikte hazırlıyoruz.” biçiminde görüşünü belirtmişken K7 kodlu başka bir katılımcı “Videolar, harflerin yazılı olduğu halılar, merkezlerin isimlerinin her birinin altına yazılması. Harf kalıplı oyuncaklar.” şeklinde görüşüne yer vermiştir.

Okul öncesi öğretmenlerine yöneltilen soruların beşincisinde çocukların yazı farkındalığı için eğitim ortamının nasıl düzenlenebileceği sorulmuş elde edilen analiz sonuçları Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5*Okul Öncesi Dönem Çocukların Yazı Farkındalığı İçin Eğitim Ortamının Düzenlenmesi*

Öğretme-öğrenme süreci	f	Sınıfın düzenlenmesi	f
Yazının yönünü gösterme/yazıyı takip etme	2	Merkez oluşturma/düzenleme	12
Ailenin çocuğu desteklemesini sağlama	2	Kitap merkezi/kitap	11
Bütünleştirilmiş etkinliklerle pekiştirme	1	Dolaplara, eşyalara, etkinliklere vs. çocukların isimlerini yazma	9
Gelişim düzeyine uygunluk	1	Nesnelere/merkezlere/materyallere ne olduklarını/ isimlerini yazma	8
Yazı farkındalığı kazanım olarak artırılması	1	Sınıf kurallarına/davranış vs. yazılı ve/veya görsel olarak yer verme	4
Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının sürekli yapılması	1	Pano düzenleme/hazırlama	4
Etkinliklere açıklama yazma	1	Yazıların fazla olması	2
Dersi iyi planlama	1	Çocukların isimlerini sınıfa asma	1
Olumlu yönde dönüt verme	1	Duvarda harflerin olması	1
Araç-gereç/materyal	f	Harfler asma	1
Etkinlik veya materyalleri hazırlama	3	Sınıfın büyüklüğü ve öğrenci sayısı	f
Bilgisayar veya akıllı tahta	2	Sınıfın fiziksel anlamda yeterli olmaması	2
Harflerle ilgili materyaller	2	Çocuğun bağımsız olarak seçip uygulama alanının olmaması	1
Yazılı materyaller	1	Fiziksel ortamda ihtiyaçların karşılanması	1
Ahşap oyuncaklar	1	Sınıf mevcudu kalabalık olmamalı	1
Afişlere, görsellere yer verme	1	Mevcуда göre uygun alan olmalı	1
Tahta koyma	1		
Sesli ve görüntülü materyallere yer verme	1		
Uyaran çeşitliliğinin olması	1		
Oyun materyallerini hazırlama	1		
Büyük boyutlu resimler-yazılar koyma	1		
Metinleri kullanma	1		

Okul öncesi öğretmenlerin, çocukların yazı farkındalıkları için eğitim ortamında yaptıkları düzenlemelere ilişkin görüşleri dört kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler; “öğretme-öğrenme süreci”, “araç-gereç/materyal ile ilgili düzenlemeler”, “sınıfın düzenlenmesi”, “sınıfın büyüklüğü ve öğrenci sayısı” şeklindedir. Öğretme-öğrenme süreci kategorisinde yer alan bazı kodlar arasında yazının yönünü gösterme/yazıyı takip etme, olumlu dönüt verme, dersi iyi planlama yer almıştır. Sınıfın düzenlenmesi ile ilgili kategoride on farklı kod, sınıfın büyüklüğü ve öğrenci sayısı ile ilgili kategoride ise beş farklı kod yer almıştır. Araç-gereç/materyaller ile ilgili düzenlemelerde öğretmen tarafından hazırlanan materyallerin kullanıldığı, yazılı materyallere, ahşap oyuncaklara, bilgisayara, akıllı tahtaya eğitim ortamında yer verildiği anlaşılmaktadır.

Okul öncesi öğretmenlerin çocukların yazı farkındalığı için eğitim ortamının düzenlenmesiyle ilgili olarak çoğunluk bakımından ilk dört sırada sırasıyla merkez oluşturma/düzenleme, kitap merkezi/kitap, dolaplara/eşyalara/etkinliklere vs. çocukların isimlerini yazma, nesnelere/merkezlere/materyallere ne olduklarını yazma çalışmalarına yer verdikleri Tablo 5’te görülmektedir. K21 kodlu katılımcının “İsim farkındalığı kapsamında dolaplara isimlerinin yazılması yapılabilir.” biçiminde, K9 kodlu başka bir katılımcının “Okuldaki her materyalin isimleri yazıyla yazılı olabilir. Panolardaki yazıları da bu amaçla yapıyoruz. Örneğin, sınıf kurallarını koyarken hem görsel koyuyoruz hem de yazı var.” şeklindeki ifadeleri eğitim ortamında yapılan düzenlemelere örnek olarak sunulabilir.

3.2. Okul öncesi öğretmenlerin okul öncesi dönem çocuklarda yazı farkındalığına ilişkin uygulamalarına yönelik bulgular

Öğretmenlere yöneltilen soruların altıncısında çocukların yazı farkındalığı için sınıf içinde ve sınıf dışında yaptıkları uygulamaların neler olduğu sorulmuş elde edilen analiz sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Okul Öncesi Dönem Çocukların Yazı Farkındalığı İçin Sınıf İçinde ve Sınıf Dışında Yapılan Uygulamalar

Sınıf İçi Etkinlikler	f	Sınıf İçi Etkinlikler	f
İsim farkındalığı ile ilgili etkinlikler	19	Kitap tutuşu	2
Ses (fonoloji) ile ilgili etkinlikler	14	Yazı yönünü gösterme	2
Kitap okuma	12	Harf tanıma etkinlikleri	2
Çizgi çalışmaları	8	Parmak oyunları	1
Yazarın ya da kitabın adını sorma/bulma	6	Bilmece	1
Yazıyı parmakla gösterme	5	Öğretmenin tahtaya harf yazması	1
Şarkı	4	Video izletme	1
Tekerleme	4	Harfin yazı yönünü gösterme	1
Kitap veya sayfa yönünü gösterme	3	Kitabın kapağını tanıma	1
Hamur çalışması	2	Yön etkinlikleri	1
Sinema etkinliği (sinema bileti hazırlama vs.)	1	Mektup yazma	1
Şiir	1	Görsel okuma yapma	1
Hava durumu, günlere bakma	1	Okuma-yazma çalışmaları yapma	1
Günün gazetesini getirme	1	Görsel algı çalışmaları yapma	1
Sayfa numaralarını gösterme	1	Yazılar yazma	1
Bütünleştirerek etkinlik uygulama	1	Kitap uygulama çalışması	1
Yaka kartı hazırlama/kullanma	1		
Sınıf Dışı Etkinlikler	f	Sınıf Dışı Etkinlikler	f
Sınıf dışında yazı farkındalığına yönelik etkinlik yapmama	17	Okul etrafını gezme- gördükleri nesnelere işaretleme-	1
Aile katılım çalışmaları yapma	10	Birinci sınıfı ziyaret etme	1
Ödevlendirme yapma veya çalışma kağıdı verme	4	Market ürünlerinde barkod inceleme	1
Atölyede kodlama çalışmaları yapma	3	Bahçe gezisi yapma	1
Müze gezisi yapma	3	Yemek menüsünü inceleme çalışmaları	1
Bahçede yazma çalışmaları yapma	2	Kum havuzunda ses çalışmaları yapma	1
Kütüphane gezisi yapma	2	Destekleyici etkinlik yapma	1
Beceri atölyesinde kapıdaki yazıdan faaliyeti anlama	1		

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların yazı farkındalığına ilişkin sınıf içinde yaptıkları uygulamalara dair görüşlerine bakıldığında; ilk üç sırada isim farkındalığı çalışmaları yapmanın, ses (fonoloji) çalışmalarına yer vermenin ve kitap okuma çalışmalarının yer aldığı Tablo 6'da görülmektedir. Bunun dışında sınıf içinde yapılan diğer uygulamalardan bazıları arasında çizgi çalışmaları, yazının yönünü gösterme, mektup yazma, sayfa numaralarını gösterme yer almıştır. K9 kodlu katılımcının "Sınıf içinde, hikaye okurken okuduğumu elimle gösteriyorum. Bakın burayı okuyorum diye. Yazının benim okuduğum şeyi ifade ettiğimi anlasınlar diye" şeklindeki ifadesi sınıf içinde kitap okuma yaparken öğretmenin kitabın özelliklerinden faydalandığını düşündürmektedir. Sınıf dışında yapılan uygulamalara öğretmen görüşleri doğrultusunda bakıldığında genel görüş olarak sınıf dışında çocukların yazı farkındalığına yönelik etkinlik yapmadıkları, aile desteğiyle çalışmaların yapıldığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte müze gezileri, kütüphane gezileri, kodlama çalışmaları, menü inceleme çalışmaları sınıf dışında yapılan etkinliklerden bazıları arasında yer almıştır. K8 kodlu katılımcının "Sınıf dışında, müzeye gittik. Tarihi belgeler vardı. Çocuklar onları gözlemledi. Zaten ne oldukları altta yazılı biçimde olduğu için çocuklar oraya da dikkat ettiler. Pizza yemeğe gittik çocuklar orada menüyü gördü. Bu da yazı farkındalığını etkiler. Orada hem fiyat var hem resim ve yazı var. 1.sınıfı ziyarete gittik yazılı defterlerini incelediler, neler yaptıklarını gözlemlediler..." şeklindeki görüşü sınıf dışında yapılan çalışmalara örnek verilebilir.

Okul öncesi öğretmenlerine yöneltilen yedinci soruda öğretmenlerin çocuklarla ilk karşılaştıklarında yazı farkındalığına yönelik yaptıkları çalışmaların neler olduğu sorulmuş elde edilen analiz sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Okul Öncesi Dönem Çocuklarla İlk Karşılaşıldığında Yazı Farkındalığına Yönelik Yapılan Çalışmalar

Kitapların kullanımıyla ilgili çalışmalar	f	Çocukların isimleriyle ilgili çalışmalar	f
Kitap okuma/kitap	9	Yaka kartı veya isim kartı hazırlama/kullanma	12
Sayfaların çevrilmesi	3	İsim öğrenme çalışması yapma	2
Kitap tutuşu	3	İsimleri kolye şeklinde yakalarına asma	1
Kitap başlığını gösterme veya tahmin etme	2	Güne başlarken listeyi alıp isim yoklaması yapma	1
Kitabın sayfa başını gösterme	1	İsim bilekliği yapma	1
Kitap kapağını yorumlama	1	İsmin önemini belirtme	1
Resmi yorumlayıp yorumlamadıklarına bakma (hem değerlendirme hem kitapla ilgili etkinlik)	1	İsimlerin olduğu harfleri sorma	1
Resimden yazıyı tahmin edebilme durumu (hem değerlendirme hem kitapla ilgili etkinlik)	1	Görsel olarak isimleri gösterme/tanıtma	1
Fiziksel ortamı düzenleme ile ilgili çalışmalar	f	Çocukları değerlendirmeye ilgili çalışmalar	f
Dolaplara, eşyalara, etkinliklere çocukların isimlerini yazma	6	Kalem tutma becerisine bakma (hem değerlendirme hem etkinlik çalışması)	5
Merkez ismini gösterme/dikkat çekme/yazma	3	Hazır bulunuşluk/ seviyeye bakma	3
Nesnelerin/eşyaların isimlerini yazma	3	Gözlemeleme	3
Merkezleri tanıtma	1	Makas kullanma/kesme (hem değerlendirme hem etkinlik çalışması)	2
Sınıf kuralları ile ilgili çalışmalar	f	Aile ya da okul öncesi eğitimi almış olmanın etkisi	2
Sınıf kurallarının oluştururken resimlere bakarak kuralı hatırlatmaya çalışma	1	Soru-cevap yapma	1
Sınıf kurallarını öğretmenin yazması	1	Sayılarla ilişkisine bakma	1
Ses, resim ve yazı ile ilgili çalışmalar	f	Çocukların konuşmalarına bakma	1
Ses (fonolojik) farkındalık çalışmaları yapma	8	Çocuğun motor gelişim düzeyine bakma	1
Kalem tutma becerisine bakma (hem değerlendirme hem etkinlik çalışması)	5	Fiziksel gelişimin hazır olma durumu	1
Çizgi çalışmaları yapma	3	Resmi yorumlayıp yorumlamadıklarına bakma (hem değerlendirme hem kitapla ilgili etkinlik)	1
Makas kullanma/kesme (hem değerlendirme hem etkinlik çalışması)	2	Resimden yazıyı tahmin edebilme durumu (hem değerlendirme hem kitapla ilgili etkinlik)	1
Yazının yönünü takip etme/gösterme	2		
Resim yaptırma	1		
Taşırmadan karalama yapmadan boyama	1		
Sesleri söyleyememe durumunda şarkı, tekerleme ile diksiyon çalışması yapma	1		
Küçük/ büyük fontları kullanarak dikkat çekme	1		

Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre çocuklarla ilk karşılaşıldığında yazı farkındalığına yönelik yapılan çalışmalar, altı kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler; “kitapların kullanımıyla ilgili”, “fiziksel ortamı düzenleme ile ilgili”, “sınıf kuralları ile ilgili”, “ses, resim ve yazı ile ilgili”, “çocukların isimleriyle ilgili”, “çocukları değerlendirmeye ilgili” çalışmalardır.

Okul öncesi öğretmenlerin görüşlerine göre çocuklarla ilk karşılaşmalarında çocukların yazı farkındalığına yönelik çoğunluk bakımından ilk sırada yaka kartı hazırlama çalışmalarına yer verdikleri anlaşılmaktadır. Yaka kartı çalışmalarına yer vererek hem öğretmenlerin çocukların isimlerini öğrenebileceği hem de çocukların kendi isimlerini tanımalarının kolaylaşabileceği ifade edilebilir. Öğretmenlerin çocukların isimlerini kart şeklinde hazırladıkları gibi kolye yada bileklik şeklinde de hazırladıkları anlaşılmaktadır. K19 kodlu katılımcı “*Kalabalık olan sınıflarda önceden yaka kartı hazırlıyordum. İsimlerini görmek için. Kendileri de fark etsin diye.*” biçiminde

K14 kodlu başka bir katılımcı ise “İsimlikler taktıyoruz. İlk hafta böyle.” şeklinde görüş ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra kitap okuma çalışmaları yapma, kitap tutuşuna dikkat etme, sayfa çevirme, yazı yönünü takip etme/gösterme, resim yaptırma, gözleme, kalem tutma becerisine bakma, makas kullanma/kesme davranışlarına dikkat etme, ismin önemini belirtme çocuklarla ilk karşılaşmalarında öğretmenlerin yaptıkları çalışmalardan bazılarını oluşturmaktadır. K28 kodlu katılımcının “Sayfaların çevrilmesine dikkat ediyorum.” şeklinde görüşü örnek olarak verilebilir.

Okul öncesi öğretmenlerine yöneltilen sekizinci soruda çocukların yazı farkındalığı için eğitim ortamında yaptıkları özel düzenlemelere dair görüşleri sorulmuş ve elde edilen analiz sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Yazı Farkındalığı İçin Eğitim Ortamında Yapılan Özel Düzenlemeler

Çocukların özellikleri ilgili düzenlemeler	f	Merkezlerle ilgili düzenlemeler	f
Bire bir çocukla özel çalışma	1	Özel bir köşe/merkez yapmama	4
Çocuğun boyuna uygun tahtanın bulunması	1	Merkezlerin veya nesnelerin isimlerini yazma	2
Sol elini kullanan çocuklara dikkat etme	1	Kitap merkezini kullanma	2
Görmede sıkıntı yaşayan çocuğa uyarılma çalışması yapma	1	Merkez oluşturma/düzenleme	2
Dolaplara çocukların ismini yazma	1	Seslerle ilgili geçici köşe oluşturma	1
Etkinliklerin uygulanışıyla ilgili düzenlemeler	f	Belli bir merkeze gerek olmama	1
Etkinlik uygulandıktan sonra kaldırma	9	Materyallerin kullanımıyla ilgili düzenlemeler	f
Yazı farkındalığını bütünleştirilmiş etkinliklerle verme	3	Panoları kullanma	5
Ekinlik gününde sınıf düzenleme	3	Sınıfın belli yerlerine resim veya görsel asma	2
Çalışmaları duvarda gösterme	2	Tahta kalemle yazma çalışmaları yapma	1
Etkinlikten bir gün önce sınıfı düzenleme	1	Öğretmenin tahta kullanması	1
Etkinliklerin altına öğrendikleri sesi yazma	1	Sesle ilgili yap-boz yapma	1
Sayfanın başlangıcını sonunu gösterme	1	Sesli harflerin tahtada yazılı ve görsel olarak kalması	1
Değişik etkinlik uygulacağı zaman sınıfı düzenleme	1		
Kazanımda istenmeyince başka kazanımlara yönelme	1	Kitaplarda puntoya dikkat etme	1
Hikaye okuma çalışmaları yapma	1	Çalışma kitapları, çalışma tahtası, A4 kağıdı koyma	1
Serbest zamanda kağıt katlama, zımbalama, yazı yazma çalışmaları yapma	1	Diğer	f
Çizgi çalışmaları yapma	1	Özel düzenleme yapmama	21

Okul öncesi öğretmenlerin çocukların yazı farkındalıkları için eğitim ortamında yaptıkları özel düzenlemelere yönelik ifadeleri beş kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler; “çocukların özellikleri”, “etkinliklerin uygulanışı”, “merkezler”, “materyallerin kullanımıyla” ilgili düzenlemeler ve “diğer” kategorileridir.

Okul öncesi öğretmenlerin çocukların yazı farkındalığı için özel bir düzenlemeye dair görüşlerine bakıldığında çoğunluk bakımından ilk üç sırada sırasıyla özel bir düzenleme yapmamanın, etkinlikleri uyguladıktan sonra kaldırmanın, pano kullanımının yapıldığı Tablo 8’de görülmektedir. K22 kodlu katılımcı “Hayır yapmıyorum. Sadece etkinliklerin yapıldığı gün uygulamamı yapıyorum. Merkeze koyuyorum, biraz kalıyor sonra çıkarıyorum. Kalıcı bir durum yok. Panoları kullanıyorum.” biçiminde ifade etmiştir. Yapılan düzenlemelerden bazıları arasında merkez oluşturma/düzenleme yapma, merkezlerin/nesnelerin isimlerini yazma, çocukla bire bir çalışma yapma, çalışmaları duvara asma yer almıştır. Sınıf içinde çocukların özel durumlarına göre düzenleme yapan katılımcı K17 “Zorlandığım konu sol elini kullanan çocuklar. Oturma düzenlerine dikkat ediyorum... Görmede sıkıntı çocuk için çalışma kağıtlarında yazılar küçük olduğunda görebilmesi adına tahta kalem kalemle üzerinden geçiyorum.” şeklinde yapmış olduğu düzenleme çalışmasını ifade etmiştir.

Okul öncesi öğretmenlere yöneltilen dokuzuncu soruda, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların yazı farkındalığını geliştiren etkinliklere ne sıklıkta ve ne kadar süre yer verdikleri sorulmuş elde edilen analiz sonuçları Tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 9

Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Yazı Farkındalığını Geliştiren Etkinliklere Yer Verme Sıklığı ve Süresi

Sıklık	f	Sıklık	f
Her gün	18	2 ayda 1 kere	1
Ayda iki kere	5	Ayda 2-3 kere	1
Ayda 1-2 kere	4	Dönemde 2	1
Haftada 1 veya 2	4	Haftada en az 2 kere	1
Genelde/yaklaşık haftada 3 gün	4	1 hafta boyunca isim farkındalığı çalışma	1
Hemen hemen her gün	3	4 ayda 1	1
Planda yer verilme sıklığı kadar	3	Haftada 2-3 kere	1
2 günde 1	2	Çok sıklıkla yapmama	1
2 haftada 1 ev etkinliği yapma	1		
Süre	f	Süre	f
1 etkinlik süresi kadar	4	Eğitim saatinin %80’ i	1
Yaklaşık 20 dakika	4	30 dakika	1
Yaklaşık 1 saat	2	40 dakika	1
30-40 dakika	2	1 hafta boyunca ele alınan konuya çalışma	1
Planda yer verilen süre kadar	2	En az 30 dakika	1

Okul öncesi öğretmenlerin çocukların yazı farkındalığını geliştiren etkinliklere yer verme sıklığı açısından çoğunluk bakımından ilk iki sırada her gün ve ayda iki kere yer almaktadır. Çocukların yazı farkındalıklarını geliştiren etkinliklere yer verilme sıklığı olarak ayda 1-2 kere yer vermenin, dönemde 2 kere çalışma yapmanın da bulunduğu anlaşılmaktadır. K27 kodlu katılımcı “*Hergün etkinliklerin içerisinde yer veriyoruz. Her gün hikaye okuma yapıyoruz,....*” biçiminde ifade etmiştir. Yazı farkındalık çalışmalarına yer verme süresine bakıldığında çoğunluk bakımından ilk sırada bir etkinlik süresi kadar ve yaklaşık 20 dakika süre verildiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte yaklaşık bir saat kadar, yaklaşık 30-40 dakika kadar, planda yer verilen süre kadar yer alan bazı zaman ifadeleri arasındadır. K35 kodlu katılımcı “*...Genelde bir saat sürüyor*”. Başka bir katılımcı olan K24 “*...Süre olarak plan süresince*” şeklindeki görüşleri örnek olarak sunulabilir.

Okul öncesi öğretmenlerine yöneltilen onuncu soruda, okul öncesi öğretmenlerin çocukların yazı farkındalığını değerlendirmek için yaptıkları çalışmaların neler olduğu sorusu yöneltilmiş elde edilen analiz sonucu Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10

Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Yazı Farkındalığını Değerlendirmek İçin Yapılan Çalışmalar

Gözlem çalışmaları	f	Gelişim takibi yapma	f
Gözlem yapma	16	Gelişimi alanlarını /gelişimlerini destekleme	2
İsmi tanıyabilme veya yazabilme (hem etkinlik hem gözlem)	7	Portfolyoya ekleme	1
Kitap tutuşu	1	Kalem tutulan tarihi yazma	1
Kitabı çevirme yönüne dikkat etme	1	Veliye bilgi verme	1
Yazıyı gösterme	1	Kısa notlar alma	1
Yazıyı takip etmelerine bakma	1	Gelişim gözlem formu kullanma	1
		Günlük plan değerlendirme	1
		Harfi kavrayanların isimlerini yazma	1
Etkinlik yaptırma çalışmaları	f	Dönüt ve düzeltme çalışmaları	f
İsmi tanıyabilme veya yazabilme (hem etkinlik hem gözlem)	7	Soru sorma	9
Ses yazma/yazdırma	2	Tekrar çalışmaları	6
Etkinlikleri eve gönderme/ev etkinliği yapma	2	Geçmiş öğrenileni hatırlatma/ifade etme/yoklama	3
Resimle değerlendirme yapma	1	Ödevlendirme yapma	1
Hikâye çalışmalarında değerlendirme	1	Pekiştirme yapma	1
Kendi isimlerini oluşturabilme	1	Düzeltilme verme	1
Farklı etkinlikten bilgi alma	1	Bire bir rehberlik yapma	1
Rakam yazma	1	Çalışmaları kontrol etme	1
Metinleri kullanma	1	Ekstra çalışma yapma	1
Proje çalışması yapma	1		
Çalışma kağıdı kullanma	1		

Okul öncesi öğretmenlerin görüşlerine göre çocukların yazı farkındalıklarını değerlendirmede yaptıkları çalışmalar; “gözlem çalışmaları”, “gelişim takibi yapma”, “etkinlik yaptırma”, “dönüt ve düzeltme” çalışmaları olmak üzere dört kategoride toplanmıştır. Gözlem çalışmaları kategorisinde yer verilen çalışmalardan bazıları arasında gözlem yapma, kitabı çevirme yönüne dikkat etme, yazıyı gösterme yer almaktadır. Gelişim takibi yapma kategorisinde sekiz farklı kod bulunmaktadır. Etkinlik yaptırma çalışmaları kategorisinde en sık ismini tanıma/yazabilme çalışmalarının yapıldığı anlaşılmaktadır. Dönüt ve düzeltme kategorisinde dokuz farklı kod yer almaktadır ve bu kategoride en sık yapılan değerlendirme çalışmalarının soru sorma ve tekrar çalışmaları olduğu anlaşılmaktadır.

Okul öncesi öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında çocukların yazı farkındalığını değerlendirmek için çoğunluk bakımından ilk iki sırada gözlem yapma ve soru sormanın yer aldığı Tablo 10’da görülmektedir. K5 kodlu katılımcı “*Yaptırdığım çalışmaları kontrol ediyorum. Yanlış yapan öğrencilere bire bir rehberlik yapıyorum. Gözlemlemek.*” şeklinde ifadeler yer vermişken başka bir katılımcı olan K29 “*Soru-cevap yapıyorum*”. biçiminde çocukların yazı farkındalığını değerlendirmede yaptığı çalışmayı belirtmiştir. Diğer değerlendirme çalışmalarının bazılarını ise gelişim gözlem formunu kullanma, tekrar yapma, farklı etkinlikten bilgi alma, kitap tutuşuna bakma, kısa notlar alma oluşturmuştur. K34 kodlu katılımcı “*Gözlem yapıyorum. Çocuğun kitap çalışması yaparken kitabı tutuşu, sayfanın sol üst tarafından başlaması, yönerge yazan yerleri gösterip ne yazdığını sorması bana bu konuda fikir veren başlıca etmendir.*” şeklindeki görüşü örnek olarak sunulabilir.

Okul öncesi öğretmenlerine yöneltilen on birinci soruda çocukların yazı farkındalığını değerlendirme sonucunda yaptıkları çalışmaların neler olduğu sorulmuş elde edilen analiz sonucu Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11*Değerlendirme Sonucunda Yapılan Çalışmalar*

Yapılan çalışmalar	f	Yapılan çalışmalar	f
Aile desteğiyle çalışmalar yapma/yaptırma	11	İki farklı gruba iki farklı etkinlik uygulama	1
Tekrar etme/ tekrar uygulama	5	Gelişimsel problem olup olmadığına bakma	1
Farklı etkinlik yapma	4	Çocuğun anladığını anlatmasını isteme	1
Gözlem yapma	4	Çocuğun karalamadan gerçekçi çizime geçmesine bakma	1
Sözel yönerge verme veya düzeltme	4	Video izletme	1
Bire-bir çalışma yapma	3	Makas tutuşunu destekleme	1
Aile ile görüşme/iletişim kurma	3	Özetleme yapma	1
Ek çalışma yapma	3	Soru sorma	1
Değerlendirme yapmama	3	Gelişim gözlem formuna bakma	1
Çalışma sayfası uygulama	2	Başarılacak etkinlik sayısını arttırma	1
Pekiştireç kullanma	2	Gösterip doğrusunu yaptırma	1
Resim çizdirme/çizme	2	Kitap önerme	1
Parmakla yazıyı gösterme	2	Öğretim yöntem ve tekniği değiştirme	1
Akran desteğini kullanma	1	Somut materyal desteği sağlama	1
Tamamlayıcı etkinlik hazırlama	1	Dikkat çeken etkinliklerle bütünleştirme	1
Planda yazı farkındalığına yer verme sıklığını arttırma	1		

Okul öncesi öğretmenlerin çocukların yazı farkındalığını değerlendirdikten sonra yaptıkları çalışmalara bakıldığında öğretmenlerin genel görüşlerine göre aile desteğiyle çalışmalar yapmanın yer aldığı Tablo 11’de görülmektedir. Tekrar çalışmaları yapma, farklı etkinlikler yapma, gözlem yapma, sözel yönerge veya düzeltme verme, değerlendirme yapmama, ek çalışma yapma, resim çizdirme, akran desteğini kullanma, özetleme yapma, soru sorma değerlendirme sonucunda yapılan bazı çalışmalar arasında bulunmaktadır. K5 kodlu katılımcı “*Tekrar konuyu ele alıyorum*” biçiminde K18 kodlu başka bir katılımcı “*Ek çalışma yapıyorum.*” şeklinde bir diğer katılımcıya göre ise K19 “*Bir şey yapmıyorum.*” olarak değerlendirme sonucunda yaptıkları çalışmaları belirtmişlerdir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerin çocukların yazı farkındalığına dair bilgi ve uygulamalarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Yazı farkındalığın ne demek olduğuna dair öğretmenlerin görüşleri yazı ve/veya harfle ilişkili ifadeler, ses (fonoloji) ile ilişkili ifadeler, isim farkındalığı ile ilişkili ifadeler, kitaplar ve kitapların özellikleri ile ilişkili ifadeler ve diğer ifadeler olarak beş başlık altında gruplandırılmıştır. Bu çalışmada yazı farkındalık kavramını erken okuryazarlığı ifade eden bileşenler üzerinden açıklama yaparak tanımlayan öğretmenlere rastlanıldığını ifade etmek mümkündür. Çalış ve Feyman Gök (2022) çalışmalarında öğretmenlerin büyük bir bölümünün erken okuryazarlık kavramını tam olarak bilmediği ve erken okuryazarlık becerilerini ses bilgisel farkındalık ve harf bilgisi becerisi olarak tanımladıkları bulgusunu elde etmişlerdir. Yazı farkındalığı kavramının tanımlanmasına yer verilen bir çalışmada Ketenoğlu Kayabaşı ve Ünsal (2022) okul öncesi öğretmenlerinin yazı farkındalığını; sembollerin anlam taşıdığını fark etme, yazı yönünü bilme, duygu ve düşüncelerin yazıyla ifade edildiğini bilme, kendi adını fark edebilme, yazım kurallarını anlama, büyük harf, küçük harf ayırımını yapma, harf egzersizleri yapma olarak açıkladıklarına ulaşmışlardır. Hovland vd. (2011) ise okul öncesi öğretmenleri tarafından algılanan yazının ayırt edici özelliklerinin; yazının bir amacının olması, resimlerin sözcüklere karşılık gelmesi, harfler/kelimelerin bir mesaj iletmesi, seslerin harflerle temsil edilebilmesi, harflerin tanınması ve oluşturulması, harflerin sözcükleri

oluşturması, harflerin sırası, yönü, boşluk bırakma, büyük ve küçük harfler, kelimeler içindeki harf sırası, yazma biçiminde olduğunu belirtmektedir.

Bu çalışmada okul öncesi dönem çocukların yazı farkındalığını geliştiren beceri ve/veya davranışlar arasında öğretmenlerin görüşlerine göre çoğunluk bakımından ilk üç sırada kalem tutma, dikkat, makas tutma/kullanma/kesme yer almıştır. Bununla birlikte algı, el-göz koordinasyonu da yer alan diğer bazı beceriler arasındadır. White (2022)'a göre çocuklar harf ve sözcükleri yazma aşamasına gelmeden önce çocukların yazı aracını tutabilme ve kontrol edebilmeleri için kas güçleri ve koordinasyonları geliştirilmelidir. Benli vd. (2022) okul öncesi öğretmenlerin yazı farkındalığına yönelik uyguladıkları etkinlikleri incelediklerinde; küçük kas kullanımını gerektiren hareketleri yapar, nesne/durum/olaya dikkatini verir kazanımlarına ilk iki sırada yer verildiği bulgusunu elde etmişlerdir. Kalem doğru tutma, kalem kontrolü sağlama, çizgileri istenilen nitelikte çizme, malzemeleri kesme ise motor gelişimle ilgili olarak küçük kas kullanımını gerektiren hareketleri yapar kazanımının göstergeleri arasında yer almaktadır (MEB, 2013). Bu durum, ifade edilen göstergelerin aynı zamanda çocukların yazı farkındalığını geliştirebilecek beceri ve/veya davranış arasında yer alabileceğini de gösterdiği ifade edilebilir. Ergül vd. (2014)'nin çalışmalarında okuma yazmaya hazırlık sürecinde çocuklara kazandırılması gereken beceriler öğretmen görüşlerine göre ilk üç sırada bilişsel beceriler, küçük kas becerileri ve dil becerileri şeklinde sıralanmıştır.

Bu çalışmada öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında çocukların yaşa göre yazı farkındalık becerilerinin gelişiminde küçük yaş gruplarında kas becerilerinin büyük yaş grubundaki çocuklara göre daha geri olduğu; 3 yaş çocukların kendi isimlerini tanıma, 4 yaş çocukların donanımsal olarak iyiyse kendi adını yazabilme, 5 yaş çocukların ise kendi isimlerini yazabilme, kopya edebilme gibi isim farkındalık gelişimlerinin söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Zhang ve Treiman (2021) araştırmaları sonucunda okul öncesi dönem çocukların harflerin nasıl birleştiğine dair bazı bilgilerin olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Dolayısı ile çocukların yazma girişimlerinin erken yaşlardan itibaren başladığını ifade etmek mümkündür. Çocukların yazının şeklini ve işlevini fark edebilmesi önemlidir. Bu farkındalıkla harfin şekillerini, isimlerini, seslerini ve nihayetinde sözcüklerin fark edilmesinin sağlanmasına ilk adım atılabilir (Kuru & Koç Tüylü, 2021). Yazma, çocukluk yıllarının ilk döneminden itibaren türlü karalama ve çizgi çalışmaları ile gelişmeye başlayan bir beceridir. 3 yaşındaki çocukların genelde karalama aşamasında yer aldıkları görülürken, 4 yaş grubundaki çocukların doğrusal tekraralama aşamasında, 5 yaş grubundaki çocukların genelde rastgele harf oluşturma aşamasına, az bir kısmının ise seslerle ilişkilendirme aşamasında yer aldıkları görülmüştür (Yıldız ve diğerleri, 2015). 3-5 yaş arasındaki çocuklar kalem tutma girişimlerinde bulunurlar. 5 yaş çocuklarının bir çoğu ise yetişkin gibi kalem tutmaya başlayıp etkin yazma yapabilir (Berk, 2013). Bu durum çocukların yaşa bağlı olarak kalem tutma becerilerinin kas gelişiminin ilerlemesinden etkilenebileceğini düşündürür. Şimşek Çetin (2015) yaşa göre çocukların yazı farkındalığının farklılık gösterdiği, 5 yaşındaki çocukların yazı farkındalığının 3 ve 4 yaşındaki çocuklara göre daha yüksek olduğu bulgusunu elde etmiştir. Bu durumda çocukların yazı farkındalığını destekleyecek davranışların büyük yaş grubunda daha ileri düzeyde performansa dönüştüğü ifade edilebilir.

Okul öncesi öğretmenlerin görüşlerine göre bu araştırmada çocukların yazı farkındalığını geliştirmede kullanılacak materyallerin çoğunluk bakımından ilk üç sırasında kitapların, görsel materyalin, kalemlerin, yap-boz/bul takın, çalışma kağıtları/internet çıktılarının yer aldığı görülmüş kitapların kullanılabilir materyal açısından ilk sırada yer aldığı ortaya çıkmıştır. Işıtan vd. (2020) yazı farkındalığı becerilerinin doğal olarak desteklenmesi için çocuklara kitap okunması gerektiğini belirtmişlerdir. Kitap okuma çalışmalarının çocukların yazı farkındalığını etkilediği (Altınkaynak, 2019; Efe & Temel, 2018) ise görülmüştür. Benli vd. (2022) çalışmasında okul öncesi öğretmenlerin yazı farkındalığına yönelik etkinliklerde çoğunluk açısından ilk üç sırada kitapları, artık materyalleri, kalemleri ve çalışma sayfasını materyal olarak kullandıkları bulgusunu elde etmişlerdir. Belirtilen bulgu ile bu araştırmada elde edilen yazı farkındalığı için

kullanılan materyal açısından kitapların ilk sırada yer alma durumunun örtüştüğü görülmektedir. Akbaba Altun vd. (2014) okul öncesi öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında genellikle kitaplardan, çalışma sayfalarından yararlandıkları ve çevredeki nesnelere kullandıklarını saptamışlardır. Clark ve Kragler (2005) sınıflarda erken okuryazarlık materyallerini gözlemlemişlerdir. Bu materyallerin bazıları arasında kitaplar, takvim, alfabe, posterler, alfabe, isimleri yazılı sanat eserleri, merkez/materyaller için etiketler, tarif kartları, dergi, alışveriş listesi, kağıt, kalem, manyetik harfler, harf bulmacaları, isimli bülten panoları, kuklalar, dinleme merkezi, şövale ve tebeşir, yardımcıları listesi, kartı yer almıştır. Kılınçcı ve Bayraktar (2021) erken okuryazarlık becerilerine yönelik kullanılan materyaller açısından sınıfların çoğunda çoğunluk bakımından ilk üç sırada kitaplığın, resimli öykü kitaplarının ve çocukların sergilenen etkinliklerinin yer aldığını tespit etmişlerdir. Çocukların yazı farkındalığını geliştirmek için materyal çeşitliliğinin var olduğu görülse de öğretmenlerin kitap, kalem ve görsel materyalleri daha fazla kullanmayı tercih ettikleri ifade edilebilir.

Bu araştırmada çocukların yazı farkındalığı için eğitim ortamının düzenlenmesine ilişkin öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında çoğunluk bakımından ilk üç sırada merkez oluşturma/düzenleme, kitap merkezi/kitap ve dolaplara, eşyalara, etkinliklere çocukların isimlerini yazma yer almıştır. Coşkun ve Deniz (2017)'in çalışmasında okuma yazma ortamını zenginleştirmek için öğretmenlerin yaptıkları düzenlemeler açısından çoğunluk bakımından ilk üç sırada duvarları görsel ve yazılı materyaller bakımından zenginleştirme, merkezleri okuma yazma materyalleri bakımından destekleme ve sınıftaki eşyaları etiketleme yer almıştır. Karadağ vd. (2023) okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında okul öncesi öğretmenlerin çoğunluğunun kitap merkezini kullandıklarına ulaşılmıştır. Roskos vd. (2003)'e göre çok sayıda nitelikli kitapla donatılmış kütüphane merkezi, sınıf etkinlikleriyle bağlantılı işlevsel yazılar (günlük programlar, yardımcı çizelgeler, oyuncak rafı etiketleri gibi), oyunla ilgili yazılar (restoran oyun merkezindeki tabelalar, menüler, çalışan isim etiketleri gibi) kitap ve diğer yazılı yayın ürünleri çocukları okumaya teşvik edilebilir.

Öğretmenlerin görüşlerine göre çocukların yazı farkındalığına ilişkin sınıf içi yaptıkları uygulamalar arasında çoğunluk bakımından ilk dört sırada isim farkındalığı ile ilgili etkinlikler, fonoloji (ses) ile ilgili etkinlikler, kitap okuma, çizgi çalışmaları yer almıştır. Benli vd. (2022) okul öncesi öğretmenlerin yazı farkındalığına yönelik etkinliklerinde en fazla sesleri ayırt etme ve isim farkındalığı çalışmalarını gerçekleştirdiklerini ifade ettikleri bulgusu ile bu araştırmanın bulgusunun örtüştüğü söylenebilir. Korkmazhan (2019)'ın çalışmasında öğretmenlerin, yazı farkındalığı ve yazma becerisini geliştirmeye yönelik çizgi çalışmalarına, farklı materyaller kullanarak yazı çalışmalarına, harf yazdırma çalışmalarına, yırtma, yapıştırma ve kesme çalışmalarına, hamur çalışmalarına, nokta birleştirme, boyama ve harflerle ilgili hareketli oyunlara yer verdikleri anlaşılmaktadır. Çocukların yazının özelliklerini ayırt etmelerine yardımcı olmak için öğretmenlerin yer verdiği stratejilerden bazıları arasında hikayeleri tartışarak anlamak için okumayı vurgulama, tahminde bulunma ve bağlantı kurma, mektup yazma uygulama, el yazısı programı, kelimeleri yavaşça söyleyerek harf ses ilişkisini vurgulama yer almıştır (Hovland vd., 2011). Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında öğretmenlerin çoğunlukla çizgi ve yazma çalışmalarına yer verdikleri (Yılmaz Bolat, 2019), çocukların erken okuryazarlık becerilerini desteklemek için öğretmenlerin çoğunluk bakımından sırasıyla matematik etkinlikleri, çizgi çalışmaları, ses çalışmaları, kitap okuma, kavram öğretimi, kalem tutma, küçük kas gelişimi ile ilgili çalışmalar, görsel ayırt etme çalışmaları ile harf öğretimi çalışmaları yaptıkları (Kılınçcı & Bayraktar, 2021), kavram öğretimi, çizgi çalışmaları ile kitap okuma etkinliklerinin sıklık bakımından ilk üç sırada bulunduğu (Ergül vd., 2014), harfleri tanıma, isim farkındalığı, kitap okuma, kelimenin başında-ortasında ve sonundaki sesi bulma, sesli harfle başlayan kelime bulma, çizgi çalışması erken okuryazarlık becerilerini desteklemek için yapılan bazı sınıf içi uygulamalar arasında yer aldığı (Gökkaya & Duman, 2023) görülmüştür. Bu çalışmada yazı farkındalığına dair öğretmenlerin genel ifadelerine göre sınıf dışı uygulama yapmadıkları ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte aile katılım çalışmaları yapma, müzeye, bahçeye

gezi düzenleme çalışmalarına yer verdikleri anlaşılmaktadır. Orhan Kaçan vd. (2017)'nin çalışmasında öğretmenler tarafından okul bahçelerinin en az Türkçe etkinliği ile okuma-yazma etkinlikleri kapsamında, en fazla ise oyun ile hareket etkinliği açısından kullanıldığı, Tepebağ ve Aktaş Arnas (2017)'in çalışmasında ise öğretmenlerin okul bahçesinde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının uygulanamayacağını belirttikleri görülmüştür. Bu açıdan bakıldığında erken okuryazarlık bileşeni olan yazı farkındalığına yönelik etkinliklerin sınıf dışı uygulamaların artırılması ile çeşitli öğrenme ortamlarının kullanımının önemli olabileceği ifade edilebilir.

Okul öncesi öğretmenlerin görüşlerine göre çocuklarla ilk karşılaştıklarında öğretmenler çoğunlukla yaka kartı hazırlama gibi çocukların isimlerini öğrenmeye ve çocukların kendi isimlerini kendilerinin tanımlarını desteklemeye yönelik çalışmalar yaptıkları anlaşılmaktadır. Kitap okuma çalışmaları yapma, dolaplara, eşyalara, etkinliklere çocukların isimlerinin yazma, ses (fonolojik) çalışmaları yapma, kalem tutma becerilerine bakma, çizgi çalışmaları yapma, çocukların hazır bulunuşluklarına bakma ifade edilen diğer görüşler arasında bu çalışmada yer almıştır. Çocuğun okula uyumunu kolaylaştırmak için okul öncesi öğretmenlerin uyum haftası başlamadan önce yaptıkları çalışmalardan bazıları arasında yaka kartı, isimlik hazırlamanın yer aldığı görülmüştür (Başaran vd., 2014; Çalış, 2019). Dolayısı ile öğretmenlerin çocuklarla ilk karşılaşmalarında çocukların isimlerini bilme çalışmalarına yer verdikleri anlaşılabılır.

Bu çalışmada, çocukların yazı farkındalığı için eğitim ortamında yapılan özel düzenlemelere ilişkin öğretmen görüşlerine bakıldığında çoğunluk bakımından ilk üç sırada sırasıyla özel düzenleme yapmama, etkinlik uyguladıktan sonra kaldırma, panoları kullanma yer almıştır. Otto (2021) yazı merkezinden söz eder. Bu merkezde zarflar, oyuncak posta pulları, alfabe kartları gibi materyallerin yanı sıra bol miktarda kağıt ve kalem çeşitleri yer alabilir. Eser (2023) tarafından yapılan bir çalışmada erken okuryazarlık uygulamalarında sınıf ortamını düzenleme çalışması olarak öğretmenlerin çoğunluk açısından merkez oluşturma çalışmaları yaptıkları ortaya konmuştur. Ergül vd. (2014)'nin çalışmasında yazının sınıfta kullanılması, görsel materyallerin sunulması, temaya uygun öğrenme merkezinin oluşturulması, kitapların ortamda bulundurulması, etkinlik ürünlerinin sergilenmesi öğretmenlerin destekleyici fiziksel düzenlemeleri arasında yer almıştır.

Bu çalışmada çocukların yazı farkındalığını geliştiren etkinliklere yer verme açısından çoğunluk olarak ilk iki sırada her gün ve ayda iki kere yer vermenin yer aldığı ortaya çıkmıştır. Bir etkinlik süresi boyunca çalışma yapma ve yaklaşık 20 dakika ise süre açısından yazı farkındalığı etkinliğine yer vermede çoğunluk bakımından ilk sırada yer almışlardır. Ergül vd. (2014)'nin çalışmasında okul öncesi öğretmenlerin büyük çoğunluğu haftanın her günü kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Eser (2023) erken okuryazarlık uygulamalarına ayırdıkları süre açısından çoğunluk bakımından ilk üç sırasıyla öğretmenlerin haftada bir veya yaklaşık iki saat, ortalama üç saat, etkinliklere yayarak her gün verdiklerini elde etmiştir.

Çocukların yazı farkındalığını değerlendirmek amacıyla öğretmenlerin çalışmaları arasında bu çalışmada çoğunluk bakımından sırasıyla ilk iki sırada gözlem yapma ve soru sorma yer almıştır. Tekrar çalışmaları, gelişim gözlem formu kullanma diğer değerlendirme çalışmaları arasında yer alanlardan bazılarıdır. Çalış ve Feyman Gök (2022) erken okuryazarlık becerilerinin değerlendirilmesinde öğretmenlerin formal bir değerlendirme yapmadıklarına, farklı etkinlikler sırasında informal gözlemler yaptıklarına, gelişim değerlendirme formları kullandıklarına ulaşımlardır. Coşkun ve Deniz (2017)'in çalışmasında çocukların okuma yazma becerilerini desteklemek amacıyla öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve teknikler arasında ilk üç sırada sırasıyla oyun, müzik ve soru kullanma yer almıştır. Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerin çocukların yazı farkındalığını değerlendirme sonucunda yaptıkları çalışmalara bakıldığında öğretmenlerin genel görüşlerine göre aile desteğiyle çalışmalara yer verildiği anlaşılmaktadır. Bunun dışında yapılan çalışmaların bazıları arasında tekrar etme, farklı etkinlik yapma, gözlem yapma, sözel yönerge verme veya düzeltme yer almıştır. Kılınçcı ve Bayraktar (2021)'in çalışmasında öğretmenlerin okul öncesi sınıflarında erken okur yazarlık becerilerini geliştirmek

için etkinliklerin; kitap çalışması çalışma yaprağı şeklinde, oyun etkinliği şeklinde ve farklı etkinliklere veya günün her anına dahil ederek uyguladıkları ortaya çıkmıştır.

Bu araştırmanın sonucunda okul öncesi öğretmenlerin yazı farkındalığı kavramına yönelik açıklamalarında özel bir tanımlama yaptıkları gibi okur yazarlık bileşenlerinin geneli üzerinden açıklamalar da yaptıkları ifade edilebilir. Yazı farkındalığın gelişimi açısından bazı görüşlerden hareketle; küçük yaş grubunun kas gelişiminin üst yaş grubuna göre daha geri olabileceği, yazı-çizim gelişimi açısından küçük yaş grubun daha çok karalamalar yaptığı, küçük yaş grubun daha çok kendi ismini tanıyabilme gelişimlerinden söz edildiği büyük yaş grubun kendi ismini yazabilme, kopya edebilme beceri ve/veya davranışlarının olabileceği anlaşılabilir. Kitaplar, çocukların yazı farkındalığını desteklemek için kullanılacak materyal olarak ilk sırada yer almıştır. Eğitim ortamında yazı farkındalığına yönelik öğretmenlerin genel görüşlerine göre özel bir düzenleme yapılmadığı, sınıf içi etkinliklerde isim farkındalığına, fonolojik etkinliklere ve kitap okuma çalışmalarına diğerlerine göre daha fazla yer verildiği, sınıf dışı etkinliklerde yazı farkındalığı çalışmalarına çoğunlukla yer verilmediği ifade edilebilir. Öğretmenlerin genel görüşlerine bakıldığında; çocuklarla ilk karşılaştıklarında öğretmenlerin yaka kartı hazırlama, çocukların yazı farkındalığını değerlendirmek için de gözlem yapma çalışmalarında yer verdikleri anlaşılmaktadır. Değerlendirme sonucunda yapılan çalışmalarda ise çoğunluk bakımından ilk sırada aile desteğiyle çalışmalar yapma/yaptırma yer almıştır. Bu çalışma otuz altı öğrenmenle sınırlandırılmıştır. Daha geniş ve farklı özellikleri olan örneklemeler üzerinde çalışmalar yapılabilir. Bu araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerin yazı farkındalığı ile ilgili bilgilerini çeşitlendirme çalışmalarına ek olarak sınıf içi-dışı uygulamalar için yazı farkındalığını içeren göstergelerin çeşitlendirilmesi önerilebilir. Okul öncesi öğretmenlerinin farklı okuryazarlık bileşinine yönelik görüşleri incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Akbaba Altun, S., Şimşek Çetin, Ö., & Bay, D.N. (2014). Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 244-263. <https://doi.org/10.12780/UUSBD281>
- Altınkaynak, Ş.Ö. (2019). The effect of interactive book reading activities on children's print and phonemic awareness skills. *International Journal Of Progressive Education*, 15(1), 88-99. <https://doi.org/10.29329/ijpe.2019.184.6>
- Av, A., & Prema, K.S. (2018). Exploring the relationship between letter knowledge and environmental print recognition in English language learners. *Journal of Second and Multiple Language Acquisition*, 6 (1), 19-34.
- Başaran, S., Gökmen, B., & Akdağ, B. (2014). Okul öncesi öğrencilerinin okula uyum sürecinde öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 197-223.
- Baştuğ, M., & Hiğde, A.Y. (2021). İlkokul dönemi, temel özellikleri, ilkokul 1. sınıf programı. Ö. Polat (Ed.), *Adım adım ilkokula başlamak okula uyum ve erken okuryazarlık eğitimi* içinde (ss. 83-107). Anı Yayıncılık.
- Bayraktar, V. (2018). Okul öncesi dönemdeki çocukların yazı farkındalığı becerilerinin gelişiminde etkileşimli kitap okumanın önemi. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 1(1), 31-41. <https://doi.org/10.36731/cg.418408>
- Benli, F.Ö., Demir, B.N., & Bay, D.N. (2022). Okul öncesi eğitimde yazı farkındalığına yönelik öğretmenlerin sınıfta yaptıkları çalışmaların incelenmesi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (13), 305-327. DOI: 10.57135/jier.1143046

- Berk, L. (2013). *Bebekler ve çocuklar doğum öncesinden orta çocukluğa*. (Çev.Ed. N. Işıkoğlu Erdoğan). Nobel Akademik.
- Clark, P., & Kragler, S. (2005) The impact of including writing materials in early childhood classrooms on the early literacy development of children from low-income families. *Early Child Development and Care*, 175 (4), 285-301. <https://doi.org/10.1080/0300443042000266295>
- Coşkun, L., & Deniz, Ü. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların okuma yazmaya hazırlık becerilerini desteklemeye yönelik uygulamaları (Teksas Eyaleti Örneği). *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 21 (1), 233-260.
- Crim, C., Hawkins, J., Thornton, J., Rosof, H. B., Copley, J., & Thomas, E. (2008). Early childhood educators' knowledge of early literacy development. *Issues in Teacher Education*, 17(1), 17-30.
- Çalış, E. S., & Feyman Gök, N. (2022). Okul öncesi öğretmenlerinin erken okuryazarlık becerileri ile ilgili görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 64, 175-202. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.1067062>
- Çalış, N. (2019). *Okul öncesi eğitimde uyum haftasında ilişkin öğretmen ve veli görüşleri*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Dağlıoğlu, H.E. (2010). Üstün yetenekli çocukları eğitiminde öğretmen yeterlilikleri ve özellikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(186), 72- 84.
- Efe, M., & Temel, Z. F. (2018). Okul öncesi dönem 48-66 ay çocuklarına Etkileşimli Kitap Okuma Programı'nın yazı farkındalığına etkisinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 257-283. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720182257>
- Ergül, C., Karaman, G., Akoğlu, G., Tufan, M., Dolunay Sarıca, A., & Bahap Kudret, Z. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin “erken okuryazarlık” kavramına ilişkin bilgi düzeyleri ve sınıf uygulamaları. *İlköğretim Online*, 13(4), 1449-1472. DOI: 10.17051/io.2014.71858
- Eser, D. (2023). *Okul öncesi öğretmenlerinin erken okuryazarlık uygulamalarına yönelik görüşlerinin incelenmesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Fraenkel, J.R., Wallen, N.E., & Hyun, H.H. (2015). *How to design and evaluate research in education*. (Ninth edition). McGraw-Hill Education.
- Glover, B.A.B. (1990). *The development of print awareness in four-year-old children* [Master of science]. Utah State University University Libraries. <https://digitalcommons.usu.edu/etd/2349>
- Gökkaya, Y., & Duman, G. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin güne başlama zamanında erken okuryazarlık becerilerine yer verme durumlarına ilişkin görüşleri. *Manisa Celal Bayar University Journal of the Faculty of Education*, 11(2), 199-219. <https://www.doi.org/10.52826/mcbuefd.1354396>
- Hovland, M. R., Gapp, S. C., & Theis, B. L. (2011). Look: Examining the concept of learning to look at print. *Reading Improvement*, 48(3), 128-138.
- Işıtan, S., Saçkes, M., & Biber, K. (2020). Erken okuryazarlık becerilerinin ev ortamında desteklenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 34 (2), 284-298. DOI: 10.33308/26674874.20203421
- Justice, L. M., & Kaderavek, J. (2002). Using shared storybook reading to promote emergent literacy. *Teaching Exceptional Children*, 34(4), 8-13.

- Karadağ, M., Aktan Acar, E., & Erbaş, Y.H. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarındaki yeterlikleri ve uygulamaları. *AJER Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8 (2), 122-148. <https://doi.org/10.53506/egitim.1331789>
- Ketenoğlu Kayabaşı, Z. E., & Ünsal, A. (2022). Okul öncesi öğretmenlerinin erken okuryazarlık bileşenleri hakkında farkındalıklarının ve uygulamalarının incelenmesi, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 13(50), 1408-1429. DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3206>
- Kılınçcı, E., & Bayraktar, A. (2021). Okul öncesi sınıflarındaki erken okuryazarlık materyalleri ve öğretmen uygulamaları. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 11 (1), 447-478. DOI: 10.14527/pegog.2021.012
- Korkmazhan, S. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazma becerilerine yönelik yaptıkları etkinliklere ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Doğu Akdeniz Üniversitesi.
- Kural, E., & Şimşek, F. M. (2022). Söz Uçar, Yazı Dikkat Çeker: Resimli çocuk kitapları kapsamında erken yazı farkındalığı. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(1), 90-104. <https://doi.org/10.33308/26674874.2022361363>
- Kuru, N., & Koç Tüylü, D. (2021). İlkokula hazırlıkta erken okuryazarlık eğitimi. Ö. Polat (Ed.), *Adım adım ilkokula başlamak okula uyum ve erken okuryazarlık eğitimi* içinde (ss.142-161). Anı Yayıncılık.
- McGinty, A. S., Sofka, A., Sutton, M., & Justice, L. (2006). Fostering print awareness through interactive shared reading. *Sharing books and stories to promote language and literacy*, 77-119.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (Second edition). Sage Publications.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2013). *Okul Öncesi Eğitimi Programı*. https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195712275243-okuloncesi_egitimprogrami.pdf
- Orçan Kaçan, M., Halmatov, M., & Kartaltepe, O. (2017). Okul öncesi eğitim kurumları bahçelerinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 60-70. DOI: 10.24130/ecccd-jecs.196720171112.
- Otto, B. (2021). *Erken çocukluk eğitiminde dil gelişimi*. (Çev. Ed. F. Turan & G. Akoğlu). Nobel Akademik.
- Papadopoulos I., & Bourogianni M. (2024). Delving into word and print awareness in 4-year-old children. *British Journal of Education*, 12(3), 41-54. <https://doi.org/10.37745/bje.2013/vol12n34154>
- Pullen, P. C., & Justice, L. M. (2003). Enhancing phonological awareness, print awareness, and oral language skills in preschool children. *Intervention in School and Clinic*, 39(2), 87-98.
- Rohde, L. (2015). The comprehensive emergent literacy model: Early literacy in context. *SAGE Open*, 5(1). <https://doi.org/10.1177/2158244015577664>.
- Roskos, K. A., Christie, J. F., & Richgels, D. J. (2003). The essentials of early literacy instruction. *Young Children*, 58(2), 52-60.
- Şimşek Çetin, Ö. (2015). A study of print awareness in preschool children in terms of maternal reading beliefs and age, gender, type of school variables. *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(2), 102-111.

- Taylor, M. (2022). *An examination of print awareness when using electronic and printed books with preschool-aged children* (Order No. 29161396). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (2692738790). Retrieved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/examination-print-awareness-when-using-electronic/docview/2692738790/se-2>
- Tepebağ, D., & Aktaş Arnas, Y. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin okul bahçesini eğitsel amaçlı kullanımına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 50-67.
- White, H. (2022). *Erken yıllarda okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi pratik bir rehber*. (Çev. Ed. A. Çetin & A. Özyürek). Hedef Cs Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M., Ataş, M., Aktaş, N., Yekeler, A.D., & Dönmez, T. (2015). Çocuklar ne yazıyor? Okul öncesi dönemde yazı algısının gelişimi. *Turkish Studies*, 10 (3), 1131-1152. DOI:<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.784>
- Yılmaz Bolat, E. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları konusundaki görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23(1), 271-286.
- Zhang, L., & Treiman, R. (2021). Preschool children's knowledge of letter patterns in print. *Scientific Studies of Reading*, 25(5), 371-382. <https://doi.org/10.1080/10888438.2020.1801690>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The importance of the early years for development is known. One of the early literacy skill is print awareness. Print awareness may include knowing the direction of print, being able to distinguish of print and understanding the function of print.

Method

This study was conducted with a qualitative research design. A semi-structured interview form prepared by the researcher was used as a data collection tool. This form consists of two parts. The first part consists of personal information about the participants. The second part of the form includes open ended questions. These questions are aimed to describe what teachers know about children's print awareness skills and what practices teachers use. The participants of the research were thirty-six preschool teachers. The data were analyzed with content and descriptive analysis.

Results and Discussion

In this research, preschool teachers' knowledge and practices regarding print awareness were examined. Teachers' opinions about what print awareness means are grouped in five categories: expressions related to writing and/or letters, expressions related to phonology, expressions related to name awareness, expressions related to books and features of books and other expressions. According to teachers' opinions, among the skills or behaviors that improve children's print awareness skills, the first three in terms of majority are holding a pencil, attention and holding/using/cutting scissors. Benli et al., (2022) examined the gains included in the activities implemented by preschool teachers for print awareness. The first two of the most frequently placed learning outcome are making movements that require the use of small muscles

and paying attention to the object/situation/event. Based on teachers' opinions, it can be stated that children's print awareness varies according to their age. In this research, it has been revealed that among the materials that can improve children's print awareness, books and visual materials are in the first two places according to the majority of teachers' opinion. In the study of Benli et al., (2022) it has been revealed that preschool teachers stated that they mostly used books, leftover materials and pencils as materials in the first three places in practices aimed at print awareness. Studies have shown that books are among the materials that can be used in early literacy skills (Akbaba Altun et al., 2014; Clark & Kragler, 2005; Kılınçcı & Bayraktar, 2021). According to teachers' opinions the first three things that can be done in the educational environment are creating/organizing a center, book center/books, writing the children's names on cabinet, things, activities etc. In the study conducted by Coşkun and Deniz (2017) it was stated that in order to enrich the literacy environment, the top three activities mostly by teachers were enriching the walls with visual and written materials, supporting the centers with literacy materials and labelling the items in the classroom. In this study, when we look at the activities carried out by teachers in the classroom, the first four in terms of majority are activities related to name awareness, activities related to phonology awareness, reading books and line studies respectively. In the study of Korkmazhan (2019) it was revealed that teachers included line studies to improve print awareness and writing skills, writing studies using different materials, letter writing activities, tearing, gluing and cutting activities, dough studies, connecting dots, painting and active games related to letters. When we look at teachers' opinions about out-of-class practices, they stated that in their general opinion they do not practice out-of-class activities. In the study Tepebağ and Aktaş Arnas (2017) it was observed they teachers stated that they never practiced literacy preparation activities in school garden. According to the opinions of preschool teachers when they first met children it was observed that children's print awareness was mostly stated that practices were carried out to learn children's names such as preparing name badges and to support children in recognizing their own names. According to the general opinions of preschool teachers it was observed that they stated that they did not make special arrangements in educational environment for children's print awareness and that they removed it after practicing the activity. As a result of the study conducted by Eser (2023), most of the teachers' views on the activities of preschool teachers to organize the classroom environment included the creation of centers in the classroom environment. In this study, according to the general opinions of preschool teachers activities that improve print awareness are included every day. Among the studies carried out by pre-school teachers to evaluate children's print awareness, observation and questioning took the first two places in terms of majority. Çalış and Feyman Gök (2022) stated that teachers do not make a formal evaluation in the evaluation of early literacy skills, they make informal observations during different activities and use development evaluation forms. When we look at the studies carried out by pre-school teachers as a result of evaluating children's print awareness, teachers stated that they carry out studies with family support, according to their general opinions.